

Abladiad radioamledd ar gyfer niwroma (Morton) symptomatig rhwng y bysedd

Rhagfyr 2015

Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Prin yw'r dystiolaeth gadarn sy'n dangos pa mor dda y mae'r [abladiad radioamledd](#) ar gyfer [niwroma \(Morton\) symptomatig rhwng y bysedd](#) yn gweithio, ond nid oes unrhyw bryderon mawr o ran diogelwch. Dylai ond cael ei defnyddio os rhoddir esboniad manwl o'r risgiau a bod camau ychwanegol yn cael eu rhoi ar waith i gofnodi ac adolygu beth sy'n digwydd.

Mae angen cynnal rhagor o ymchwil ar y driniaeth hon ac efallai y bydd NICE yn ailystyried y driniaeth os caiff rhagor o dystiolaeth ei chyhoeddi.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Dylai eich gweithiwr iechyd proffesiynol esbonio'r hyn y mae cael y driniaeth hon yn ei olygu yn llawn a thrafod y manteision a'r risgiau posibl â chi. Yn arbennig, dylai egluro'r ansicrwydd ynghylch pa mor debygol ydyw o wella eich symptomau. Dylech hefyd gael gwybod sut i gael rhagor o wybodaeth am y driniaeth. Dim ond ar ôl cael y drafodaeth hon y dylid gofyn i chi a hoffech gael y driniaeth hon. Dylai eich gweithiwr iechyd proffesiynol ofyn i chi a ellir casglu manylion am eich triniaeth.

Y cyflwr

Mae niwroma Morton fel arfer yn effeithio ar un o'r nerfau rhwng y trydydd a'r pedwerydd bys troed. Mae'r nerf yn tewhau ac yn dod yn gywasgedig, a all achosi poen ddifrifol a theimlad o losgi, goglais neu ddiffyg teimlad ym mhelen y droed a'r bysedd traed.

Mae'r driniaeth yn cynnwys gorffwys, cymryd poenladdwyr, gwisgo esgidiau gwahanol neu ddefnyddio ychwanegyn arbennig (orthosis) yn eich esgid. Weithiau gall pigiadau steroid neu anestetig lleol helpu. Os nad yw'r rhain yn gweithio, gall dinistrio'r nerf drwy ei rew (cryoabladiad) neu dynnu'r nerf fod yn opsiwn.

Mae NICE wedi ystyried defnyddio [abladiad radioamledd](#) fel opsiwn triniaeth arall.

Gall NHS Choices (www.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy.

Y driniaeth

Caiff y driniaeth hon ei chynnal fel arfer fel triniaeth i gleifion allanol, gyda'r claf o dan anesthetig lleol. Caiff stiliwr tenau ei fewnosod drwy'r croen ar waelod yn o'r bysedd traed ac i mewn i'r ardal sy'n effeithio ar y nerf. Mae'r stiliwr wedi'i gysylltu â dyfais sy'n anfon curiadau o ynni radio-amledd gwres, sy'n niweidio'r nerf a'r nod yw lleihau poen.

Wedyn, gellir rhoi pigiad steroid i leihau'r boen a'r chwyddo. Argymhellir i'r person gyfyngu ar faint mae'n cerdded am un neu ddau ddiwrnod a chymryd poenladdwyr os bydd angen. Lle y bo angen, gellir ailadrodd y driniaeth ar ôl ychydig wythnosau.

Buddiannau a risgiau

Pan edrychodd NICE ar y dystiolaeth, penderfynwyd nad oes llawer o dystiolaeth dda ynglŷn â pha mor dda y mae'r driniaeth hon yn gweithio. Roedd y pum astudiaeth a ystyriwyd gan NICE yn cynnwys cyfanswm o 182 o gleifion.

Yn gyffredinol, nododd y rhan fwyaf o gleifion y buddiannau canlynol yn ystod y chwech i ddeg mis ar ôl y driniaeth:

- symptomau gwell, gan gynnwys llai o boen mewn tua 75% o gleifion
- boddhad gyda'r driniaeth.

Mewn astudiaeth o 37 o gleifion, dywedodd y rhan fwyaf (84%) y byddent yn cael y driniaeth eto.

Mewn un claf, daeth symptomau yn ôl 9 mis ar ôl y driniaeth, ond cawsant eu trin yn llwyddiannus. Nid oedd unrhyw fudd i rai cleifion a chafodd tua 30% o gleifion mewn astudiaeth o 38 o gleifion lawdriniaeth i dynnu'r nerf.

Dangosodd yr astudiaethau fod y risgiau sy'n gysylltiedig ag abladiad radioamledd ar gyfer niwroma Morton yn cynnwys:

- haint mewn un claf
- llid nerf mewn un claf
- chwydd llawn gwaed mewn un claf
- llosgiadau a achoswyd gan osod y stiliwr yn anghywir mewn dau glaf.

Dywedwyd wrth NICE am risgiau posibl eraill hefyd: cleisiau, creithiau o amgylch y nerf, a dinistrio meinwe esgyrn.

Os hoffech wybod rhagor am yr astudiaethau, gweler y [canllaw](#). Gofynnwch i'ch gweithiwr iechyd proffesiynol esbonio unrhyw beth nad ydych yn ei ddeall.

Cwestiynau i'w gofyn i'ch gweithiwr iechyd proffesiynol

- Beth yn union yw'r driniaeth hon?
- Beth yw'r manteision posibl?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi? A allai'r driniaeth wneud i mi deimlo'n waeth?
- A oes triniaethau eraill ar gael?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydynt o ddigwydd?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf ar ôl y driniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?

Ynglŷn â'r wybodaeth hon

Mae [canllawiau ymyriadau](#) NICE yn rhoi cyngor i'r GIG ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio.

ISBN: 978-1-4731-1733-4